
Evropu oslabuje odliv mozků

Evropu oslabuje odliv mozků

KOMISAŘ PRO ŠKOLSTVÍ, VZDĚLÁVÁNÍ A KULTURU JÁN FIGEL:

* Evropa touží stát se nejkonzurenceschopnější ekonomikou do roku 2010, chce být neporazitelná i ve vzdělávání. Spousta nadaných Evropanů ale raději studuje na prestižních univerzitách v USA, čímž dochází k odlivu mozků z Evropy. Je z toho vůbec cesta ven?

Je pravda, že odliv mozků Evropu oslabuje, tedy i naši ekonomiku. Zatím víc Evropanů studuje ve Spojených státech než naopak. To je evidentní od 90. let, do té doby byl trend opačný a mnohé evropské univerzity stále žijí z renomé "zašlé slávy".

Zároveň je třeba vidět, že Evropané v USA studují v širším rozsahu, často postgraduální studia, a pak mají tendenci tam zůstat. Američané naopak v Evropě studují krátce a tendence zůstat je zcela minimální. EU si tuto situaci uvědomuje a její rozhodnutí změnit ji je už evidentní.

* Čím chcete začít?

Evropské země byly dosud pro příliv mozků značně uzavřené. To sužuje všechny státy Unie: problémy mají Británie, Německo, Francie. A samozřejmě s mnohem většími se potýkají i Česká republika a Slovensko. Hovoříme tedy o společných problémech a společných řešeních, ale jejich hloubka a souvislosti jsou v jednotlivých státech velmi odlišné. Nicméně jedno je společné: je prostě třeba se otevřít.

Pokud se nám podaří vytvořit fungující evropský prostor vyššího vzdělání, otevřeme Evropu nejen občanům Unie, ale bude i mnohem atraktivnější pro ty zvenčí.

* Od záměru k realizaci ale vede obvykle delší cesta. Už Brusel podniká potřebné kroky, nebo zatím zůstává jen u představ a přání?

(Pokračování na str. 8)

(Pokračování ze str. 1)

V srpnu jsme nastartovali nový program, který velmi připomíná americké Fulbrightovo stipendium. Jmenuje se Erasmus Mundus a je zaměřen na všechny země mimo EU.

Už teď víme, že je o něj velký zájem. Do Evropy láká ty nejlepší talenty, studenty i profesory, kteří na jeho základě budou moci s podporou EK působit na kontinentě.

* V tomto programu ale chybějí české univerzity, Česko z něj tudíž vypadává. Nepoškozuje to pověst českého školství?

Tak bych se na to nedíval, ale je to určitě výzva. Program přeje připraveným, ale zároveň je velkým problémem pro nepřipravené. A proto je tato situace výzvou, aby jednotlivé státy a vzdělávací instituce byly aktivnější, angažovanější a schopnější v tomto prostředí nabízet a obstát. Na Slovensku se součástí programu stala **univerzita** v Nitře. Je dobré, že se alespoň někdo účastní. Do budoucna je na každé instituci, jak dokáže splnit kritéria a najít partnery, kteří by pro daný program vytvořili institucionální partnerství.

* Jestli vám dobře rozumím, tak to prostě znamená, že české univerzity nejsou na program připravené.

V dalším kole se možná české univerzity objeví. Nedávno jsem se setkal s rektory několika českých univerzit a jejich zájem o evropskou problematiku je evidentní. Vždy je to ale věc jednotlivých univerzit, nakolik jsou schopné se účastnit společných evropských programů.

České školství prochází postupně reformami, je stále více podporováno i rozpočtem. Jsem přesvědčen, že tato ozdravná opatření přinesou ovoce.

* Řada zemí Unie se potýká i se začleněním etnických menšin do škol. Narážím tím například na francouzský "šátkový zákon". Máte nějakou celoevropskou strategii, jak tyto problémy řešit?

Sociální integrace je důležitá nejen na evropské úrovni, ale mnohem více na nižších úrovních společnosti - rodinou počínaje. Komise podporuje sociální začlenění, například prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Nicméně kompetence jsou národní. My pouze můžeme a chceme povzbuzovat větší koordinaci a spolupráci.

* Do popředí se v současnosti dostávají informační technologie i takzvaný e-learning. Chytila už v tomto směru Evropa dech?

Rozvoj informačních a komunikačních technologií je velmi moderní a potřebné téma. Chce ho rozvíjet nynější lucemburské, ale hlavně potom britské předsednictví. Neměl by to být úkol jen pro úzké skupiny odborníků, ale pro velmi široké prostředí. Dnes je již jasné, že digitální gramotnost je faktorem na pracovním trhu. Unie si je toho dobře vědoma. Proto bude všechny iniciativy v této oblasti podporovat. Jednotlivé státy by měly šířit informační technologie a umět je využívat. Budou totiž ovlivňovat i mezinárodní vztahy. Země, které začaly využívat tento nový způsob přenosu informací, jsou zároveň mnohem konkurenceschopnější.

Slovenský diplomat Ján Figel' (44) má v Evropské komisi na starosti školství, vzdělávání, kulturu a multilingvistiku. Před přijetím SR do Unie byl hlavním vyjednavatelem země s Bruselem. Je ženatý a má čtyři děti.